

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію **ЧЖАН Цзінцзін**
«Методика формування мистецької рефлексії майбутнього вчителя
музики в процесі вокального навчання»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика музичного навчання

Актуальність обраної теми дисертації.

Виконання завдань подальшої модернізації та переорієнтації процесу мистецького навчання у вищому навчальному закладі, спрямованого на створення педагогічних умов для професійного розвитку, саморегуляцію щодо набуття та осмислення якості набутих мистецько-виконавських знань і умінь, самоусвідомлення рівня особистих фахово-педагогічних, мистецько-творчих, інтелектуальних можливостей, здатність до аналізу власного мистецько-педагогічного зросту, а також розуміння ролі і значення вчителя музики у формуванні духовної культури нового покоління сучасних українців є можливими лише за умови цілеспрямованого формування мистецької рефлексії у процесі фахової підготовки студентів, майбутніх учителів музичного мистецтва. Відтак переосмислення низки важливих завдань вищої школи, перезавантаження відповідного методичного забезпечення, що потребує формування мистецької рефлексії майбутніх учителів музичного мистецтва, створення спеціальної методики, направленої на розвиток творчо-інтелектуального потенціалу нової генерації педагогічних кадрів є актуальним.

Автор дисертаційної роботи слушно вказує на необхідність розширення кола професійних функцій, фахових завдань вчителя музики і логічно приходить до висновку, що мистецька рефлексія є одним із важливих джерел і рушійних сил становлення його як спеціаліста нової генерації. Адже мистецько-педагогічна праця є складним сплавом компонентів як внутрішньої, так і зовнішньої діяльності. Мистецька рефлексія, як внутрішня діяльність, подібно до будь-якої іншої праці виконує роль організатора відносно зовнішньої діяльності. Усвідомлення самого себе здійснюється за допомогою рефлексії, що розглядається як один із основних механізмів, які визначають адаптацію особистості до мінливої дійсності.

Необхідність орієнтації педагогічного процесу на індивіда вимагають переосмислення мети, завдань і методів фахової підготовки майбутніх учителів музики, впровадження у практику нових форм, прийомів і методів, зокрема в процесі вокального навчання. Майбутнім учителям музики мистецька рефлексія забезпечує гармонійність у розвитку когнітивної, афективної та конативної складових їх професійної діяльності, корегує певні недоліки існуючої системи підготовки. З огляду на це, а також через відсутність у вітчизняній теорії музичного навчання цілісної педагогічної розвідки з окресленої проблеми, актуальність рецензованої дисертації Чжан Цзінцзін не викликає сумнівів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків й рекомендацій

Детальний розгляд тексту дисертації Чжан Цзінцзін дає підстави стверджувати, що науковий апарат представленого дослідження має всі необхідні складники: об'єкт, предмет, мету, завдання, методи, наукову новизну та практичне значення, інформацію про апробацію та впровадження отриманих результатів.

Глибоке вивчення комплексу наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених з питань формування мистецької рефлексії майбутніх учителів музики дозволило дисертантці ґрунтовно висвітлити теоретично-методологічні засади дослідження, сформулювати його вихідні положення. Відзначимо, що Чжан Цзінцзін у методологічному ключі вдалося цілісно відобразити реалізацію наукових підходів і принципів через грамотне використання й чітку аргументацію загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що забезпечило розв'язання проблеми формування мистецької рефлексії майбутніх учителів музики.

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на результати, що мають вагому наукову новизну. Дисертанткою вперше розроблено методику формування мистецької рефлексії у майбутніх учителів музики в процесі вокального навчання і відображено в авторській інтегративній схемі (С. 112), визначено сутність, зміст і компонентну структуру мистецької рефлексії майбутніх учителів музики та відповідні

критерії, показники і рівні її сформованості, що створює сприятливе інформаційно-насичене середовище, активізує потребу оволодіння мистецькою рефлексією, забезпечує мотивацію використання мистецької рефлексії в процесі вокально-виконавської діяльності, здійснює моніторинг процесу формування мистецької рефлексії.

Заслуговує на увагу розроблена автором структурно-функціональна модель рефлексії в педагогіці (С. 76), що включає: аспекти (комунікативний, особистісний, інтелектуальний), види (упереджувальна, синхронна, ретроспективна), форми (основоположна, порівняльна, конструктивна) та функції рефлексії (розвиваюча, самопізнавальна, консолідації досвіду, регулятивна, соціальна, когнітивна, інтегративна, усвідомленого ставлення). Не викликає заперечень розроблена автором концептуальна модель мистецької рефлексії майбутнього вчителя музики (С. 67).

Цінними є визначені авторкою педагогічні умови формування мистецької рефлексії, а саме: створення сприятливого інформаційно-насиченого середовища; формування потреби оволодіння мистецькою рефлексією; забезпечення мотивації до вивчення і використання мистецької рефлексії в процесі вокально-виконавської діяльності; здійснення моніторингу процесу формування мистецької рефлексії; виховання потреби до постійного самовдосконалення (С. 111).

Привертає увагу цілісність і завершеність виконаного Чжан Цзінцзінь дисертаційного дослідження, логічна вмотивованість його структурної будови, що дало змогу автору переконливо розкрити зміст взаємопов'язаних компонентів мистецької рефлексії – мотиваційного, когнітивного, емоційного та конативного.

Аналіз основних положень свідчить про досягнення дисертанткою мети і розв'язання поставлених завдань дослідження. Висновкам, представленим у дисертації, властиві повнота та логічність, достатній рівень обґрунтованості й достовірності.

Справляє позитивне враження широта охоплення та узагальнення зібраних і опрацьованих дисертанткою наукових джерел (217 позицій), комплексне застосування теоретичних, емпіричних та статистичних методів,

що свідчить про значну науково-пошукову роботу дисертантки, достатньо високий рівень наукової підготовки автора, що сприяло проведенню об'єктивного аналізу означеної проблеми та гарантовані вірогідність, надійність і об'єктивність результатів дослідження.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Основні теоретичні положення та висновки дисертації були відображенні у 9 авторських публікаціях, з них – 5 у провідних фахових виданнях з педагогіки.

Оцінка змісту й оформлення дисертації та автореферату

Аналіз дисертаційної роботи, автореферату, наукових праць дає підстави дійти висновку, що дисертація Чжан Цзінцзін за актуальністю та змістом, структурною побудовою, обсягом, якістю оформлення, повнотою викладу її теоретичних положень та практичних результатів у публікаціях відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату дисертації повністю відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого дослідження.

Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Перспективними напрямками подальших наукових розвідок може бути удосконалення системи фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в межах неперервного навчання та оновлення змісту, форм і методів вокального навчання; пошук індивідуальних стратегій фахового інноваційного саморозвитку особистості на різних етапах кар'єри, підвищення кваліфікації, самоосвіти тощо.

Дискусійні положення та критичні зауваження і побажання до дисертаційної роботи:

В цілому, оцінюючи позитивно дисертацію Чжан Цзінцзін, вважаємо за необхідне вказати на низку міркувань, що виникли в процесі розгляду дисертації та вимагають окремих пояснень:

1. Подеколи автор поряд з глибоким аналізом припускається простої констатації думок. Так, на С. 16 дисертантка зазначає: «Зазвичай рефлексію представляють як усвідомлення суб'єктом засобів і підстав власної діяльності»; «Також рефлексію розуміють як феномен, властивий тільки

мисленню, досліджуючи її поза еволюційним контекстом». На нашу думку, в науково-теоретичному аналізі змісту основного поняття дослідження «рефлексія», автору варто було уникнути загальних міркувань і продовжувати апелювати до думок авторитетних науковців.

2. На нашу думку, було б доцільним висвітлення питання наступності формування мистецької рефлексії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення фахових дисциплін (на яких курсах та в яких семестрах).

3. З метою поглиблення теоретичного і практичного значення дисертаційного дослідження бажано було б більш повно відобразити використання студентами сучасних мультимедійних технологій формування мистецької рефлексії в процесі вокального навчання.

4. Дисертантці доцільно було б розробити окремі методичні рекомендації формування мистецької рефлексії майбутніх учителів музики в процесі вокального навчання, що посилює б практичну значущість авторської методики формування мистецької рефлексії і безпосередньо вокального навчання, як модусу її втілення.

5. Доцільно було б більш чітко пояснити динаміку змін у рівнях сформованості мистецької рефлексії, висвітлити причини різного темпу її формування, з'ясувати якісні зміни у музично-педагогічній та вокально-виконавській діяльності.

6. У тексті дисертації подеколи трапляються стилістичні, орфографічні та пунктуаційні огріхи (напр., С. 13, 32, 142, 174, 175).

Проте, висловлені зауваження та побажання не знижують загальної позитивної оцінки рецензованого дослідження.

Загальний висновок.

Аналіз дисертаційної роботи «Методика формування мистецької рефлексії майбутнього вчителя музики в процесі вокального навчання», автореферату дисертації, публікацій дисертанта у фахових наукових виданнях дозволяє зробити висновок, що виконана дисертація є цілісним, самостійним науковим дослідженням, результати якого характеризуються ґрунтовністю, науковою новизною, теоретичною та практичною значущістю і є суттєвими для розвитку теорії і методики музичного навчання.

Дисертаційна робота Чжан Цзінцзін **«Методика формування мистецької рефлексії майбутнього вчителя музики в процесі вокального навчання»** відповідає паспорту спеціальності 13.00.02, профілю спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08, вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор Чжан Цзінцзін заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика музичного навчання.

Офіційний опонент –
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник,
професор кафедри естрадного виконавства
Інституту сучасного мистецтва
Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв

С.М. Садовенко